

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 621/2013-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. januára 2014 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti I. H., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Andrea Cviková, s. r. o., Kubániho 16, Bratislava, konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky JUDr. Andrey Cvikovej, vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 36 Er 1269/2012 a jeho uznesením z 20. marca 2013, za účasti Okresného súdu Bratislava V, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo I. H. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 36 Er 1269/2012 a jeho uznesením z 20. marca 2013 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Okresného súdu Bratislava V č. k. 36 Er 1269/2012-43 z 20. marca 2013 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Bratislava V je povinný uhradiť I. H. trovy konania v sume 496,68 € (slovom štyristodevät'desiatšesť eur a šesťdesiatosem centov) na účet Advokátskej kancelárie JUDr. Andrea Cviková, s. r. o., Kubániho 16, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. júna 2013 doručená sťažnosť I. H. (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 36 Er 1269/2012 a jeho uznesením z 20. marca 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Z predloženej sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je účastníčkou *«exekučného konania na strane povinného vedeného Okresným súdom Bratislava V pod sp. zn. 36 Er 1269/2012. Exekučné konanie je vedené za účelom splnenia povinnosti podľa Výkazu nedoplatkov č. 1261153913 zo dňa 03. 01. 2012 vydaného Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajská pobočka Bratislava (ďalej aj Výkaz nedoplatkov).*

Proti upovedomeniu o začatí exekúcie zo dňa 02. 04. 2012 vydaného povereným súdnym exekútorom sťažovateľ podal námietky, o ktorých bolo rozhodnuté uznesením sp. zn. 36 Er 1269/2012-18 tak, že sa námietky zamietajú.

Dňa 09. 01. 2013 podal sťažovateľ návrh na odklad exekúcie a na zastavenie exekúcie, v ktorom namietal, že Výkaz nedoplatkov nie je vykonateľným rozhodnutím, nikdy

mu doručený nebol a súčasne neboli splnené ani zákonné podmienky pre fikciu doručenia či inú skutočnosť, na ktorej základe by bolo možné spomenutý výkaz nedoplatkov považovať za doručený. Exekúcia je preto vedená v rozpore s príslušnými zákonnými ustanoveniami.

Výkaz nedoplatkov vydala Všeobecná zdravotná poisťovňa a na základe preneseného výkonu verejnej správy.

Zo strany oprávneného bolo v rámci exekučného konania tvrdené, že výkaz nedoplatkov doručoval na adresu T...

Pre prehľadnosť sťažovateľ podotýka, že v čase doručovania Výkazu nedoplatkov mal trvalý pobyt na adrese N... Tento trvalý pobyt bol v období od 22. 11. 2010 do 02. 05. 2012.

Exekučný súd návrh na zastavenie exekúcie zamietol s odôvodnením, podľa ktorého „Súd preskúmal návrh povinnej spolu s vyjadrením oprávneného a vykonal dopyt na Register obyvateľov, na základe ktorého zistil, že povinná má nahlásenú zmenu adresy na súčasnú adresu trvalého pobytu, H..., odo dňa 02. 05. 2012. Z uvedeného je zrejmé, že k zmene adresy trvalého pobytu povinnej došlo až po vykonaní pokusu o doručenie exekučného titulu oprávneným. Na základe vyššie uvedených skutočností a zákonných ustanovení dospel súd k záveru, že oprávneným uplatnená fikcia doručenia podľa ustanovenia § 17b ods. 5 zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení bola uplatnená správne.“.

O návrhu na zastavenie exekúcie bolo rozhodnuté uznesením zo dňa 20. marca 2013 č. k. 36 Er 1269/2012-43 tak, že návrh bol zamietnutý. Podľa ust. § 202 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v platnom znení (ďalej aj OSP) nie je voči uzneseniu vydaného porušovateľom dňa 20. marca 2013 pod č. k. 36 Er 1269/2012-43 odvolanie prípustné.

Uznesenie Okresného súdu Bratislava V zo dňa 20. marca 2013 č. k. 36 Er 1269/2012-43 bolo sťažovateľovi doručené dňa 10. 05. 2013.».

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka cituje relevantné, na vec sa vzťahujúce ustanovenia právnych predpisov a poukazuje aj na doterajšiu judikatúru ústavného súdu, argumentujúc tým, že vo veci proti nej vedeného exekučného konania ide o prípad, keď sú porušované jej základné práva a slobody, pretože exekučné konanie je podľa nej vedené

na základe nevykonateľného rozhodnutia. Ďalej tvrdí, že obmedzenie jej práv „nemá oporu nielen v čl. 13 Ústavy Slovenskej republiky, ale ani v akomkoľvek ustanovení právneho poriadku.

Námietka sťažovateľa v exekučnom konaní, že výkon rozhodnutia sa uskutočňuje na základe rozhodnutia, ktoré nie je vykonateľné, je dostatočne závažnou preto, aby súd náležite overil predpoklady jeho núteného výkonu. Sťažovateľ presne a jednoznačne vymedzil dôvody, pre ktoré Výkaz nedoplatkov nie je vykonateľný.

Vnadväznosti na námietku sťažovateľa, že exekúcia je vedená na základe nevykonateľného rozhodnutia, mal exekučný súd preskúmať celý proces doručovania tak, aby mohol urobiť objektívny a s realitou korešpondujúci záver potrebný na posúdenie tejto námietky. Objektívne bolo potrebné (a zároveň aj postačujúce) len náležite overiť adresu sťažovateľa evidovanú v čase doručovania Výkazu nedoplatkov v Registri obyvateľov SR, prípadne v Centrálnom registri poisťencov.

Z Registra obyvateľov SR vyplýva, že v čase doručovania výkazu nedoplatkov mal sťažovateľ trvalý pobyt na adrese N... Podľa evidencie sa tento trvalý pobyt začal dňa 22. 11. 2010 a skončil dňa 2. 5. 2012. Je teda na tomto mieste nesporné, kde trvalý pobyt sťažovateľa bol v čase doručovania Výkazu nedoplatkov. Evidovaný pobyt predchádzajúci uvedenému bol na adrese F... (od 4. 6. 2009 do 22. 11. 2010).

Výkaz nedoplatkov bol oprávneným v exekučnom konaní doručovaný na adresu T., ktorý bol evidovaný od 11. 5. 1984 do 20. 07. 2007. Medzi touto adresou pobytu a dňom, kedy malo dôjsť k doručovaniu výkazu nedoplatkov, sa trvalý pobyt sťažovateľa zmenil postupne ešte trikrát.

V návrhu na zastavenie exekúcie sťažovateľ výslovne uviedol, že doručovanie na adresu T..., nemohlo mať účinky doručovania na poslednú adresu trvalého pobytu ani podľa § 17b ods. 3 písm. c) zákona č. 580/2004 Z. z. Na danej adrese trvalý pobyt v čase doručovania sťažovateľ nemal.

Poslednou adresou podľa uvedeného zákona č. 580/2004 Z. z. (§ 23) je údaj oznámený príslušnej poisťovni, pričom príslušnou poisťovňou je práve tá poisťovňa, s ktorou má poistenec poistný vzťah v čase, kedy dochádza k zmene údajov. V čase doručovania Výkazu nedoplatkov mal sťažovateľ poistný vzťah s poisťovňou Dôvera, a. s., čo bolo v exekučnom konaní preukázané.

V rozpore s povinnosťou náležite preveriť okolnosti doručovania Výkazu nedoplatkov porušovateľ len zistil poslednú zmenu trvalého pobytu (na adresu H...) od 2. 5. 2012. Následne, bez opory v akomkoľvek dôkaze, exekučný súd nesprávne predpokladal, že do 01. 05. 2012 sťažovateľ mal trvalý pobyt na adrese doručovania Výkazu nedoplatkov.

Z vyššie uvedeného, ako aj z výpisu registra obyvateľov SR vyplýva, že súd buď zjavne nevenoval náležitú pozornosť výpisu z registra obyvateľov, alebo vôbec nezisťoval, kde v čase údajného doručovania Výkazu nedoplatkov mal sťažovateľ evidovaný trvalý pobyt.

Konštatovanie porušovateľa, že k zmene adresy trvalého pobytu povinnej došlo až po vykonaní pokusu o doručenie exekučného titulu oprávneným, nemá s námietkou sťažovateľa nič spoločné.

Spôsob, akým teda exekučný súd postupoval pri posúdení otázky, či vykonávané rozhodnutie je vykonateľné, predstavuje porušenie základnej povinnosti súdu... (čím, pozn.) došlo k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

Vykonanie doručenia výkazu nedoplatkov tak, aby sa jeho adresát mal možnosť s ním oboznámiť, je základným predpokladom právoplatnosti a vykonateľnosti výkazu. Zákon umožňuje, aby sa výkaz nedoplatkov stal vykonateľným aj v prípade, ak jeho adresát nevyužije opravné prostriedky, alebo ho neprevezme alebo vlastným porušením zákonnej povinnosti oznámiť zmenu pobytu zmarí jeho doručenie na poslednú adresu pobytu. V prípade sťažovateľa nenastala ani jedna z možností, nakoľko výkaz nedoplatkov nebol doručovaný v súlade so zákonom č. 580/2004 Z. z. na poslednú adresu sťažovateľa.“.

V nadväznosti na uvedené skutočnosti je sťažovateľka presvedčená, že napadnutým uznesením boli porušené označené články, ako aj jej základné právo podľa ústavy a právo podľa dohovoru, a navrhuje, aby ústavný súd v merite veci nálezom takto rozhodol:

„1. Uznesením Okresného súdu Bratislava V zo dňa 20. 03. 2013 č. k. 36 Er 1269/2012 bol porušený článok 1 ods. 1 a článok 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Základné právo I. H. na súdnu ochranu zaručené článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie zaručené článkom 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava V z 20. marca 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 36 Er 1269/2012 bolo porušené.

3. Uznesenie Okresného súdu Bratislava V z 20. marca 2013 v konaní vedenom pod sp. zn. 36 Er 1269/2012 sa zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

4. Okresný súd Bratislava V je povinný zaplatiť I. H. finančné zadostučinenie vo výške 5.000,- Eur (slovom päťtisíc eur) do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky.

5. Okresný súd Bratislava V je povinný nahradiť I. H. trovy konania v sume 331,14 Eur vrátane DPH 12 úkony – prevzatie zastúpenia, podanie sťažnosti á 156,20 Eur vrátane DPH /130,17 Eur + 20 % DPH/, 2x režijný paušál á 9,37 Eur vrátane DPH /7,81 Eur + 20% DPH/ do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky na účet právneho zástupcu.“

Sťažovateľka navrhla ústavnému súdu aj prijatie dočasného opatrenia spočívajúceho v uložení povinnosti súdnemu exekútorovi poverenému vykonaním exekúcie na vymoženie povinnosti podľa výkazu nedoplatkov č. 1261153913 z 3. januára 2012 vydaného Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajská pobočka Banská Bystrica, aby sa zdržal vykonávania úkonov smerujúcich k vymoženiu povinnosti uloženej predmetným výkazom nedoplatkov, a to až do právoplatného skončenia konania o jej sťažnosti.

Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 621/2013-22 z 3. októbra 2013 bola sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie a návrhu na vydanie dočasného opatrenia ústavný súd nevyhovel.

Po prijatí sťažnosti bola sťažnosť zaslaná okresnému súdu na vyjadrenie. Predseda okresného súdu sa prípisom zo 16. októbra 2013 vyjadril k sťažnosti, uvádzajúc, že z nej „nevyplyva, akým spôsobom si poistenec plnil povinnosti vyplývajúce z § 23 ods. 1, písm. a) zák. č. 580/2004, či oznámil, kedy a akým spôsobom príslušnej zdravotnej poisťovni zmenu trvalého pobytu – lehota 8 dní ak k zmene dôjde.

V prípade, že poistenec si túto povinnosť nesplnil, poisťovňa zasiela výkaz nedoplatkov na adresu, ktorú poisťovní oznámil. Zo spisu vyplýva, že poisťovňa postupovala podľa § 17b) zák. č. 580/2004 a teda v súlade s týmto zákonom.

Súd pri posudzovaní námietok a návrhu na zastavenie exekúcie vychádzal z toho, že rozhodnutie je vykonateľné, pričom doručené bolo v súlade s § 17b) vyššie cit. zákona. Netrvám na verejnom pojednávaní senátu ústavného súdu.“

Vyjadrenie okresného súdu zaslal ústavný súd sťažovateľke na zaujatie stanoviska. Sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu v stanovisku z 21. novembra 2013 uviedla, že na podanej ústavnej sťažnosti v rozsahu, v akom bola prijatá na ďalšie konanie, trvá, a ďalej dodala, že *«Základným nedostatkom v postupe porušovateľa vedúceho k porušeniu ústavných práv sťažovateľky je pripustenie výkonu rozhodnutia, ktoré nie je vykonateľné. Porušovateľ tento protiústavný stav umožnil na nesprávnom výklade zákona č. 580/2004 Z. z... ohľadne doručovania výkazu nedoplatkov na evidentne nesprávnu adresu.*

Uvedený zákon (§ 17b) umožňuje pre účinné doručenie zaslanie výkazu nedoplatkov na poslednú adresu. V tej súvislosti ustanovenie § 23 ods. 1 písm. a) zákona č. 580/2004 Z. z. preto ukladá poistencovi, aby zmenu trvalého pobytu oznamoval príslušnej poisťovni, teda tej, s ktorou je v poistnom vzťahu v čase, kedy dochádza k zmene jej údajov. Dôsledky nesplnenia oznamovacej povinnosti voči príslušnej poisťovni znáša poistenec. Výklad spojenia „príslušnej poisťovni“ však v kontexte s obsahom povinnosti oznamovať zmenu údajov neumožňuje v zmysle žiadnych metód právnej interpretácie iný záver ako ten, že sa týka len tej poisťovne, s ktorou je subjekt v danom čase (v čase zmeny údajov) v poistno-právnom vzťahu.

Zákon neukladá povinnosť oznamovať zmeny aj tým poisťovniam, s ktorými už v žiadnom poistnom právnom vzťahu osoba v čase zmeny nie je. Existuje Centrálny register poistencov, kde sú všetky údaje pre všetky poisťovne dostupné. To svedčí o tom, že ani úmyslom zákonodarcu nebolo, aby plnenie hore uvedenej povinnosti sa realizovalo aj vo vzťahu k bývalým poisťovniam. Ak postačuje doručovanie na poslednú adresu, potom touto adresou je tá, ktorá je v rozhodujúcom čase oznámená príslušnej poisťovni ako posledná. Príslušnou poisťovňou v čase výkazu nedoplatkov bola poisťovňa Dôvera, a. s.

Výkaz nedoplatkov vydaný Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., nebol doručovaný na poslednú adresu podľa zákona č. 580/2004 Z. z..., (a preto, pozn.) sa nemohol stať ani vykonateľným a teda nemohol a nemôže byť žiadnym podkladom pre vedenie exekúcie.

Exekučný súd sa uvedenými skutočnosťami dôsledne nezaoberal, hoci ich sťažovateľka tvrdila. Síce v odôvodnení uznesenia sa uvádza, kedy došlo k poslednej zmene trvalého pobytu, ale miesto trvalého pobytu a najmä poslednú adresu podľa zákona č. 580/2004 Z. z. v rozhodnom čase doručovania výkazu nedoplatkov vôbec súd neskúmal.

Výkon rozhodnutia, ktoré nie je vykonateľným, je porušením práva na súdnu ochranu. Vykonateľnosť rozhodnutia je exekučný súd povinný skúmať ex offo. V tomto prípade nevykonateľnosť rozhodnutia bola sťažovateľkou výslovne namietaná.

Ak by mali byť pre každú bývalú poisťovňu (s ktorou bol ukončený poisťno-právny vzťah) relevantné len údaje jej oznámené, potom vzhľadom na tvrdosť § 17b zákona č. 580/2004 Z. z. by každý poistenec musel zmeny svojich údajov oznamovať aj všetkým bývalým poisťovňam. Zákon by ale musel výslovne stanoviť takúto povinnosť. Sťažovateľka sa o údajnom svojom záväzku voči bývalej poisťovni dozvedela až v rámci exekúcie, predtým nikdy nebola o ňom oboznámená.

Ďalším zásadným pochybením je, že exekučný súd sa žiadnym spôsobom nevyporiadal pri svojom rozhodovaní s výslovnou námietkou sťažovateľky v uvedenom smere, vec riešil neúplne a povrchno.». Sťažovateľka ďalej upravila uplatnený nárok na náhradu trov konania o ďalší úkon právnej služby.

Právna zástupkyňa sťažovateľky, ako aj predseda okresného súdu oznámili ústavnému súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, v dôsledku čoho ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Sťažovateľka tvrdí, že postupom okresného súdu a napadnutým uznesením došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojitosti s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou už vyslovil, že nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 520/2012, IV. ÚS 471/2012). Rovnaký záver platí vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže výkon rozsudku alebo iného rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru (pozri napr. DMD Group, a. s., proti Slovensku, sťažnosť č. 19334/03, rozsudok z 5. 10. 2010, ods. 47 a 48 a tam citovaná prejudikatúra).

Obsahom základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy je podľa konštantnej judikatúry aj právo na riadne a príslušným procesným ustanoveniam [najmä § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] zodpovedajúce odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Citované ustanovenie pritom nevyžaduje, aby na každý argument účastníka, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ale ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku, sťažnosť č. 18390/91, rozsudok z 9. 12. 1994, Georgiadis proti Grécku, sťažnosť č. 21522/93, rozsudok z 29. 5. 1997).

Podstatou sťažnosti je nesúhlas sťažovateľky s výkladom predpokladov fikcie doručenia výkazu nedoplatkov podľa § 17b ods. 5 v spojitosti s § 23 ods. 1 písm. a) zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení relevantnom pre danú vec (ďalej len „zákon č. 580/2004 Z. z.“), ktorý zaujal okresný súd v napadnutom uznesení, a s tým súvisiaca námietka nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia.

Podľa § 17b ods. 5 zákona č. 580/2004 Z. z. výkaz nedoplatkov sa považuje za doručený dňom prevzatia písomnosti adresátom. Za deň doručenia výkazu nedoplatkov sa považuje aj deň, keď bolo prijatie písomnosti adresátom bezdôvodne odopreté. Ak zásielka doručovaná poštou ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou „do vlastných rúk“ nebola prevzatá adresátom, považuje sa za doručenú dňom, keď bola zásielka vrátená zdravotnej poisťovni, i keď sa adresát o tom nedozvedel.

Podľa § 23 ods. 1 písm. a) zákona č. 580/2004 Z. z. poistenec je povinný oznámiť príslušnej zdravotnej poisťovni najneskôr do ôsmich dní... zmenu trvalého pobytu...

V konaní vo veci samej bola podstatná otázka, či nastáva fikcia doručenia výkazu nedoplatkov vydaného zdravotnou poisťovňou, v ktorej bola sťažovateľka poistená v minulosti, ak ten bol zaslaný na adresu, ktorá bola poisťovni posledná známa (oznámená v čase, kým poisťný vzťah medzi nimi trval) aj vtedy, ak sťažovateľka zmenila zdravotnú poisťovňu a následné zmeny trvalého pobytu pôvodnej poisťovni neoznámila.

Relevantná časť odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu znie:

„Súd preskúmal návrh povinnej spolu s vyjadrením oprávneného a vykonal dopyt na Register obyvateľov, na základe ktorého zistil, že povinná má nahlásenú zmenu adresy na súčasnú adresu trvalého pobytu, H..., odo dňa 02. 05. 2012. Z uvedeného je zrejmé, že k zmene adresy trvalého pobytu povinnej došlo až po vykonaní pokusu o doručenie exekučného titulu oprávneným. Na základe vyššie uvedených skutočností a zákonných ustanovení dospel súd k záveru, že oprávneným uplatnená fikcia doručenia podľa ustanovenia § 17b ods. 5 zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení, bola uplatnená

správne. Exekučný titul, rozhodnutie Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a. s., v Bratislave č. k. 1261153913 zo dňa 03. 01. 2012 tak nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 26. 01. 2012 a stal sa tak spôsobilým exekučným titulom v zmysle ustanovenia § 41 ods. 2 Exekučného poriadku. V tomto štádiu exekučného konania sa toto rozhodnutie považuje za vecne i právne správne a je tak riadnym a spôsobilým exekučným titulom.“

Z uvedeného vyplýva, že napadnuté uznesenie okresného súdu bolo odôvodnené úvahou spočívajúcou v tom, že k poslednej zmene adresy trvalého pobytu sťažovateľky tak, ako to vyplýva z registra obyvateľov, došlo až po vykonaní pokusu o doručenie výkazu nedoplatkov oprávnenou. Z toho by malo vyplývať, že sú splnené predpoklady nastúpenia fikcie doručenia v zmysle § 17b ods. 5 zákona č. 580/2004 Z. z. Predmetné rozhodnutie (výkaz nedoplatkov) sa tak podľa okresného súdu považuje za vecne i právne správne a je riadnym a spôsobilým exekučným titulom.

Sťažovateľka s takým výkladom nesúhlasí a ako už v návrhu na odklad exekúcie uviedla, podľa nej sa oznamovacia povinnosť vzťahuje na tú poisťovňu, v ktorej je v danom čase poistenec poistený. Zároveň tvrdí, že okresný súd mal prihliadnúť na to, že údaj o tom, u koho je poistenec poistený, je verejne prístupný v centrálnom registri poistencov. Nebolo by racionálne, aby mal poistenec povinnosť 10 rokov po zmene poisťovne oznamovať prípadné zmeny relevantných okolností aj predchádzajúcej poisťovni. S týmito námietkami sa okresný súd v napadnutom uznesení podľa sťažovateľky vôbec nevysporiadal.

Ústavný súd sa stotožňuje so sťažovateľkou v tom, že okresný súd sa jej námietkam nevenoval. Neskúmal opakované zmeny jej trvalého pobytu od času, keď mal vzniknúť nedoplatok na poistnom, resp. v čase, keď bola poistenkyňou oprávnenej, a neskúmal ani to, kde mala sťažovateľka trvalý pobyt v čase doručovania výkazu nedoplatkov, a ani to, či a aký údaj o trvalom pobyte sťažovateľky bol dostupný v centrálnom registri poistencov prístupnom oprávnenej. Aj vyjadrenie okresného súdu k sťažnosti zo 16. októbra 2013 indikuje, že okresný súd neskúmal, či a ako si sťažovateľka plnila povinnosti informovať (novú) poisťovňu o zmene jej trvalého bydliska, keďže okresný súd v tomto vyjadrení uvádza iba potenciálnu možnosť nesplnenia predmetnej povinnosti: „*V prípade, že*

poistenec si túto povinnosť nesplnil... “ Z pohľadu posúdenia ústavnej konformity záverov okresného súdu je dôležité, že sa okresný súd nevysporiadal ani s námietkou sťažovateľky, že z § 17b ods. 5 a § 23 ods. 1 písm. a) zákona č. 580/2004 Z. z. nevyplýva záver, podľa ktorého je poistenec povinný informovať o zmene trvalého pobytu nielen zdravotnú poisťovňu, v ktorej je aktuálne poistený, ale aj tie poisťovne, v ktorých bol poistený v minulosti. Ústavný súd sa stotožňuje so sťažovateľkou, keď tvrdí, že práve táto námietka je pre rozhodnutie vo veci podstatná, keďže oprávnená doručovala výkaz nedoplatkov na poslednú adresu, ktorá jej bola v minulosti oznámená.

Podľa názoru ústavného súdu iba z tej okolnosti, že posledná zmena trvalého pobytu sťažovateľky bola ohlásená až po pokuse o doručenie výkazu nedoplatkov, nevyplýva záver, že by oprávnená doručila výkaz nedoplatkov na adresu podľa § 17b ods. 5 v spojitosti s § 23 ods. 1 písm. a) zákona č. 580/2004 Z. z. Z tejto okolnosti nevyplýva ani žiadny iný záver o adrese, ktorá mala byť pre doručenie výkazu nedoplatkov podstatná (či už ide o adresu sťažovateľky zistiteľnú z evidencie obyvateľstva, alebo o adresu oznámenú zdravotnej poisťovni, v ktorej je v čase doručovania oznámená, resp. o adresu oznámenú zdravotnej poisťovni, v ktorej bola v minulosti poistená). Odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu neobsahuje dostatok dôvodov na záver, ku ktorému okresný súd dospel, čo v spojitosti s nevysporiadaním sa so zásadnou námietkou sťažovateľky uvedenou v návrhu na odklad exekúcie vyvoláva účinky nezlučiteľné s obsahom základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie.

V podstate okresný súd vychádzal pri aplikácii § 17b ods. 5 zákona č. 580/2004 Z. z. z prísne formalistického výkladu, keď, hoci bez toho, aby to výslovne uviedol, predpokladal, že oznamovacia povinnosť poistenca sa vzťahuje aj na poisťovne, v ktorých bol poistenec poistený v minulosti, čo by viedlo, tak ako to tvrdí sťažovateľka, k uloženiu povinnosti poistencom oznamovať zmeny v povinne ohlasovaných údajoch svojim predchádzajúcim poisťovniam, a to aj akúkoľvek dlhú dobu potom, ako poistenec zmení poisťovňu (potenciálne obmedzené na uplynutie premlčacej doby nárokov poisťovne voči poistencovi).

Ústavný súd považuje v tejto súvislosti za potrebné doplniť, že v čase, keď mal vzniknúť nedoplatok na poistnom, bol účinný zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 273/1994 Z. z.“). Podľa § 27 písm. c) zákona č. 273/1994 Z. z. síce vyplývala povinnosť oznamovať príslušnej poisťovni zmenu adresy trvalého pobytu, zároveň však podľa § 11 ods. 12 zákona č. 273/1994 Z. z. bola príslušnou poisťovňou tá poisťovňa, ktorú si poistenec vybral na vykonávanie zdravotného poistenia, pričom z uvedeného ustanovenia sa nedá vyvodiť, že by sa oznamovacia povinnosť vzťahovala na všetky predchádzajúce poisťovne, v ktorých by bola osoba poistená.

K rovnakému záveru vedie výklad aj § 6 ods. 6 zákona č. 580/2004 Z. z. (pre prvú prihlášku na verejné zdravotné poistenie) a § 7 ods. 3 zákona č. 580/2004 Z. z. (pre zmenu zdravotnej poisťovne), z ktorých vyplýva, že príslušnou poisťovňou pre poisteného je tá poisťovňa, v ktorej je aktuálne poistený. Preto má podľa názoru ústavného súdu poistený oznamovaciu povinnosť voči tejto zdravotnej poisťovni a vzťahujúcu sa na zmenu údajov, ktorá nastala v čase, keď bol u nej poistený.

Nad rámec uvedeného ústavný súd ďalej dodáva, že výklad zastávaný okresným súdom v konečnom dôsledku nielen znemožňuje sťažovateľke účinne sa brániť voči výkazu nedoplatkov, ale odníma jej aj možnosť dobrovoľne plniť povinnosť uloženú vykonateľným rozhodnutím a priamo ju vystavuje exekúcii.

Podľa názoru ústavného súdu má povinný (v tomto prípade sťažovateľka) ochrany hodný záujem, aby pred núteným výkonom rozhodnutia mal možnosť dobrovoľne plniť povinnosť uloženú mu vykonateľným rozhodnutím. Ako už ústavný súd uviedol, exekúcia znamená väčší zásah do majetkovej sféry povinného ako dobrovoľné plnenie prinajmenej z dvoch dôvodov: 1. Pri exekúcii musí povinný uhradiť navyše trovy exekúcie. 2. Pri dobrovoľnom plnení povinný rozhoduje, ktorou časťou svojho majetku alebo

i úverom splní svoje záväzky, kým v exekúcii rozhoduje exekútor o tom, čo z majetku povinného použije na splnenie jeho záväzkov (PL. ÚS 115/2011).

Z uvedených dôvodov vyplýva, že gramatický, systematický a historický výklad predmetných ustanovení zákona č. 580/2004 Z. z. (vymedzenie príslušnej poisťovne na účely informovania) vedie k záveru, že oznamovacia povinnosť poistenca podľa § 23 ods. 1 písm. a) zákona č. 580/2004 Z. z. sa vzťahuje na tú zdravotnú poisťovňu, v ktorej je poistenec poistený v relevantnom čase (§ 6 ods. 6 a § 7 ods. 3 zákona č. 580/2004 Z. z.). Príkaz na ústavne súladný výklad právnych predpisov (porovnaj čl. 152 ods. 4 ústavy) vyžaduje, aby bol § 17b ods. 5 zákona č. 580/2004 Z. z. vykladaný tak, aby v prípade, že si poistenec splní povinnosť oznámiť zmenu svojho trvalého pobytu (a teda aj zmenu adresy na doručovanie výkazu nedoplatkov) v danom čase príslušnej poisťovni, mu nebolo doručovaním výkazu nedoplatkov zdravotnou poisťovňou, v ktorej bol poistený v minulosti, znemožnené brániť sa proti tomuto výkazu a svoju povinnosť voči predchádzajúcej poisťovni splniť dobrovoľne.

Podľa názoru ústavného súdu tak okresný súd nielen že nedal relevantnú odpoveď na podstatnú námietku sťažovateľky, ktorá má zásadný význam pre posúdenie splnenia podmienok fikcie doručenia v zmysle § 17b ods. 5 zákona č. 580/2004 Z. z., čo malo za následok zjavnú neodôvodnenosť napadnutého uznesenia, ale zároveň zapríčinil aj jeho arbitrárnosť, keďže poprel význam a účel predmetných ustanovení zákona č. 580/2004 Z. z., čím porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na evidentnú a nespochybniteľnú spojitosť čl. 46 ods. 1 ústavy s ústavnými princípmi vyjadrenými v čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy nepovažoval ústavný súd za potrebné výslovne uviesť vo výrokovej časti tohto nálezu aj to, že k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu došlo v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, keďže už v samotnom deklarovaní porušenia tohto základného práva je táto skutočnosť nepochybné implicitne obsiahnutá.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Berúc do úvahy citované ustanovenia ústavy a zákona o ústavnom súde, ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). Ďalej bude povinnosťou okresného súdu riadiť sa právnym názorom ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, čo odôvodnila pocitmi nespravodlivosti, ktoré ju sprevádzali pri porušovaní jej základných práv. Ústavný súd sťažovateľke finančné zadosťučinenie nepriznal (bod 4 výroku nálezu), pretože vychádzal z toho, že v posudzovanej veci sa náprava zisteného porušenia jej základných práv dosiahne samotným zrušením napadnutého uznesenia okresného súdu a vrátením mu veci na ďalšie konanie, čo považoval v danom prípade za dostačujúce.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Sťažovateľka si uplatnila nárok na náhradu trov konania, ktoré vyčíslila v celkovej sume 496,68 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov konania pozostávajúcu z odmeny advokátky a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti, písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) po 130,16 €. Ďalej má právna zástupkyňa sťažovateľky nárok aj na náhradu režijného paušálu 7,81 € za tri úkony podľa vyhlášky vykonané v roku 2013. Keďže Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s. r. o., Kubániho 16, Bratislava, je platcom DPH, v zmysle § 18 ods. 3 vyhlášky odmena a náhrady boli zvýšené o daň z pridanej hodnoty.

Úhrada trov konania uplatnená sťažovateľkou nepresahuje sumu, ktorú vypočítal ústavný súd, preto ústavný súd priznal sťažovateľke nárok na úhradu trov konania v sume 496,68 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet Advokátskej kancelárie JUDr. Andrea Cviková, s. r. o., Kubániho 16, Bratislava (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP), v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2014